

Móðurmál, viðhorf og samstarf við fjölskyldur

Fríða B. Jónsdóttir

Verkefnastjóri/ráðgjafi v. fjölmennigar
Skóla og frístundasvið Reykjavíkurborgar

Reykjavíkurborg
Skóla- og frístundasvið

Hver eru leiðarljós okkar markmið í starfi með börnum sem eru að læra íslensku sem annað mál?

- Að þau alist upp við að vera stolt af móðurmáli sínu, menningu og fjölskyldu
- Að þeim gangi vel í námi og í lífinu öllu
- Að þau eigi í góðu sambandi við fjölskyldur sínar og beri virðingu fyrir þeim, sjálfum sér og öðrum
- Að þau eignist vini og upplifi sig sem þátttakendur í skólastarfinu og samfélaginu
- Að þau geti nýtt þekkingu sína á móðurmáli og menningu sjálfu sér og samfélaginu til hagsbóta
- Að þau upplifi að það sem þau kunna og geta sé mikilvægt og dýrmætt
- Að þau verði tvítyngd, læri góða íslensku en standi jafnframt föstum fótum í eigin móðurmáli

Hvað hefur áhrif á tækifæri barna til að ná árangri?

- Fjöldmargt sem hefur áhrif á tækifæri barna með annað móðurmál til þess að ná árangri.
- Ýmsar sérsniðnar aðferðir gera oft minna gagn en almennar aðferðir þegar verið er að kenna börnum íslensku sem annað mál. Ofuráhersla á sérkennslu í íslensku verður oft á kostnað annarra þátta sem hafa áhrif á málþroska barna (Elín Þöll Þórðardóttir:2007).
- Fjöldmargir þættir sem hafa áhrif en hér er sjónum fyrst og fremst beint að:

- Viðhorfi
- Móðurmáli
- Foreldrasamstarfi

Viðhorf kennarans, *grundvöllur að góðu leikskólastarfi*

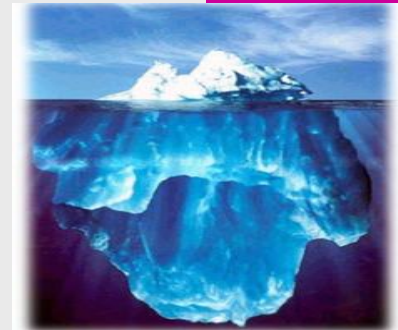
- Eigin skoðanir og viðhorf endurspeglast í samskiptum við aðra, börn, foreldra og samstarfsfólk.
 - Virðing, jákvæð samskipti, næmi fyrir ólíkum þörfum og fjölbreyttri reynslu nemenda er undirstaðan að góðu námsumhverfi
- *Hallalíkan-deficiency model* . Horfum við á börn og fjölskyldur út frá því sem við teljum vanta og er “rétt” eða út frá þekkingu þeirra og reynslu?
 - Dæmi um það sem „vantar“ getur verið trú, tungumál, greind, menning, kynhneigð eða annað “rétt”. Hlutverk kennarans er þá að laga eða lækna barnið þannig að það geti tekið þátt í skólasamfélaginu (Elsa Sigríður: 2010, Nieto:1999).
 - 63% kennara líta á kennslu barna af erlendum uppruna sem hluta af sérkennslu skv. Rannsókn á viðhorfum íslenskra grunnskólakennara (Hulda Karen Daníelsdóttir, ofl:2010).
- Væntingar – Kröfur – Trú á getu nemenda
- Þörf fyrir viðurkenningu umhverfisins og að eigin reynsla og þekking sé verðmæt

Mikilvægi móðurmálsins

- Rannsóknir sýna að þegar börn eru að læra tvö tungumál á sama tíma þá byggja tungumálin hvert á öðru í stað þess að taka eitthvað frá hinu
- Því betra sem móðurmálið er því betur mun barninu ganga að læra íslensku
- Að viðhalda móðurmálinu er lykillinn að góðum árangri í námi
- Góð færni í íslensku verður til við samskipti við aðra sem tala góða íslensku og þar sem barnið fær mörg tækifæri til að byggja á fyrri reynslu og þekkingu
 - Hollenska verkefnið
 - Samræður um uppbyggingu þekkingar, „hands on verði brain on“
 - **Loka augunum og hugsa um læk**

Móðurmál og íslenska sem annað mál

- Máltaka barns er þroskaferli samofið öllum öðrum þroskaþáttum
 - Vitsmunaproski, íslenskunám og móðurmálið
- Barnið lærir íslensku sem annað mál á svipaðan hátt og móðurmál
http://www.reykjavik.is/desktopdefault.aspx/tabid-2332/4197_view-52/
- Barnið lærir í gegnum öll skynfærin með raunverulegri reynslu
 - Þemaverkefni
 - Læsi – ritmál – reynsla
 - Íslenska og útikennsla
 - http://www.reykjavik.is/desktopdefault.aspx/tabid-2332/4197_view-74/
- Félagslegt tungumál 1-3 ár
- Akademískt tungumál, bókmál 5-7/12 ár
- Nauðsyn að þekkja stöðu í móðurmáli og íslensku
http://www.reykjavik.is/desktopdefault.aspx/tabid-2332/4197_view-182/
- Nýtt matstæki SFS í samvinnu við Dr. Elínu Þöll Þórðardóttur.

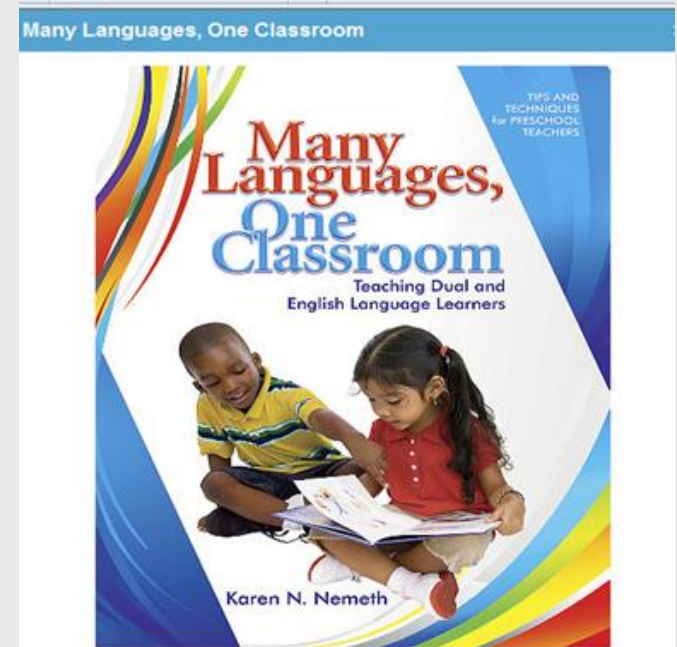
Mikilvægi móðurmálsins

- Gott móðurmál góður grunnur fyrir íslensku
 - Styðja foreldra og fræða um mikilvægi þess sjá Reykjavíkurborg: http://www.reykjavik.is/desktopdefault.aspx/tabid-3806/6354_view-2290/
- Málskipti – barn getur tapað móðurmáli ef því er ekki viðhaldið það hefur áhrif á:
 - Sjálfsmynd
 - Tengsl við foreldra
 - Nám barnanna (12 ára og enginn grunnur)
- Tungumál eru notuð í ólíku samhengi
 - Þarf annan orðaforða í leikskólann en heima
 - Börn hafa oft annan orðaforða á móðurmáli en íslensku
- Myndræn orðabók http://www.reykjavik.is/desktopdefault.aspx/tabid-2332/4197_view-743/
- Gaman saman
- Samtökin móðurmál <http://www.modurmal.com/>
- Pólski skólinn <http://www.polska-szkola.pl/mod/data/view.php?d=16&rid=406>

Mikilvægi móðurmálsins

- Virkni, þátttaka og tækifæri til að byggja á því sem nemandinn veit
- Fyrst koma samskiptin og svo koma orðin!!!
- Nýta starfsfólk, önnur börn og foreldra sem eiga sömu móðurmál
- Ýmsar hugmyndir og fróðleikur um móðurmál og örvun þess

http://www.reykjavik.is/desktopdefault.aspx/tabid-2332/4197_view-81

<http://www.gryphonhouse.com/store/trans/productDetailForm.asp?BookID=14399>

Foreldrasamstarf

- Samstarf og samvinna við foreldra hefur áhrif á vellíðan barna og möguleika þeirra til náms í leikskólanum
- Oft er skólinn fyrsti og eini staðurinn þar sem tengsl eru á milli fjölskyldunnar og íslenska samfélagsins
- Gagnkvæm upplýsingagjöf og áhugi á menningu og bakgrunni fjölskyldunnar nauðsynleg
- Mikilvægt að skapa samræðu um þá þætti í menningu, trú, viðhorfum og sýn foreldra sem hefur áhrif á tilveru barnsins og endurspeglar þá í starfi leikskólans

Foreldrasamstarf frh.

- Þurfum að líta á foreldra sem hæfa uppalendur þrátt fyrir að þeir tali ekki íslensku.
- „Open door policy“ (Brooker:2002) nægir ekki, þarf aðgerðir
- Skólinn þarf að móta samvinnu við ALLA foreldra til að ÖLL börn njóti góðs af og hafa markmiðin skýr og vel skilgreind:
- Menningarlegur bakgrunnur, fjölskyldur eru jafn ólíkar og þær eru margar, þarf að varast alhæfingar
- Ekkert eitt best eða rétt þegar kemur að uppeldi barna.
- Trú foreldra á eigin getu mikilvæg, þekking á íslensku skólaumhverfi skiptir þar máli

Gagnlegar slóðir um móttöku, aðlögun og samstarf við foreldra

- Handbók um móttöku nemenda með annað móðurmál en íslensku í grunnskóla Reykjavíkur
http://www.reykjavik.is/Portaldata/1/Resources/Skola_og_fristundasvid/handbok_april09.pdf
- Móttaka og aðlögun í leikskóla http://www.reykjavik.is/desktopdefault.aspx/tabid-2332/4197_view-51/
- Velkomin til samstarfs um leikskólabarnið
http://www.reykjavik.is/desktopdefault.aspx/tabid-3806/6354_view-2290/
- Ástralskur foreldravefur með myndböndum um hvernig foreldrar geta stuðlað að læsi, uppeldisaðferðir o.m.fl.
http://raisingchildren.net.au/articles/activities_to_promote_literacy.html/context/1213
- Handbók fyrir kennara og fólk í uppeldisstörfum um ólíkar uppeldisaðferðir foreldra frá fjölbreyttum menningarheimum
<http://ucce.ucdavis.edu/files/filelibrary/5264/20355.pdf>
- Vinafjölskyldur í Vesturbæjarskóla
http://www.vesturbaejarskoli.is/index.php?option=com_content&view=article&id=460&Itemid=254
- Fjölbreyttar leiðir í samskiptum við foreldra sem tala ekki íslensku
http://www.reykjavik.is/Portaldata/1/Resources/fjolmenningileikskola/samskiptaleidir_erl_for.

Gott að hafa í huga – Að lokum

- Trúum því að hvert einasta barn sé frábært, mikilvægt og **KUNNI**
- Gerum okkar til að **ALLIR** upplifi sig velkomna í skólann
- Barnið lærir á lífið, námið og íslensku með **ÞÁTTTÖKU, SAMRÆÐUM OG VIRKNI**
- Vinnum með foreldrum að því að auka möguleika barna til þess að verða **tvítyngd, stolt af menningu sinni og með góða trú á eigin getu**

